

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
приватного пансіонату
«Затишний Дім»**

11.12.2023

м. Харків, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 11.12.2023 здійснено відвідування приватного геріатричного пансіонату «Затишний дім» (далі – пансіонат, заклад), господарську діяльність в якому здійснює фізична особа підприємець Батирєв Валентин Миколайович.

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Червякова Оксана Вікторівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Харківській області – керівник групи НПМ;

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Куксов Віталій Вікторович, представник громадської організації.

Загальні положення

Відвідування закладу здійснюється вперше.

Пансіонат знаходиться за адресою: вул. Чеботарська, буд. 80, м. Харків, Харківська обл., 61052.

Заклад для літніх людей розташований в огороженому двоповерховому приватному орендованому будинку, який має три вхідні зони (фото 1).

Територія закладу огорожена, вхід і вихід з території здійснюється через ворота.

Заклад розрахований на перебування 50 осіб. На день відвідування у пансіонаті перебувало 52 осіб (44 жінки та 8 чоловіків), з яких 2 особи, які належить до маломобільних груп населення. Всі підопічні закладу дієздатні.

Відповідно до даних з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) фізична особа підприємець Батирєв Валентин Миколайович (далі – ФОП Батирєв В.М.), функціонує з основним видом діяльності згідно з КВЕД 87.30 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів. Окрім того, до зазначених у ЄДР видів діяльності ФОП Батирєва В.М. належать, серед іншого, діяльності згідно з КВЕД 55.10 Діяльність готелів і подібних засобів тимчасового розміщення; 55.90 Діяльність інших засобів тимчасового розміщення; 56.10 Діяльність ресторанів, надання послуг мобільного харчування; 63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.; 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; 88.99 Надання іншої соціальної допомоги без забезпечення проживання, н.в.і.у.

Надання платних послуг з забезпечення житлом, продуктами харчування, належними лікувальними засобами, догляду осіб похилого віку здійснюється на підставі Договору утримання (догляду) (далі – Договір), укладеного між ФОП Батирєв В.М. та замовником послуг, а саме родичем особи похилого віку.

На виконання вимог Закону України «Про соціальні послуги» заклад зареєстровано в Реєстрі надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Загальна чисельність працівників закладу складає 5 осіб. Під час денної зміни у пансіонаті постійно знаходиться 3 працівника, які надають допомогу в обслуговуванні підопічних. В нічну зміну в пансіонаті знаходиться 2 працівника.

Тільки у двох працівників закладу є свідоцтва про проходження підвищення кваліфікації за спеціальністю 231 «Соціальна робота».

Підопічні, які на момент відвідування знаходились у пансіонаті, контактні та позитивно реагують на відвідувачів.

Під час відвідування з'ясовано, що підопічні забезпечені чистою постільною та натільною білизною, верхнім одягом, чотириразовим харчуванням, у тому числі дієтичним, що забезпечується власними потужностями. Для харчування створено окремий простір. (фото 8)

У пансіонаті забезпечено безперешкодний доступ до питної води.

Забезпечення підопічних медичними препаратами чи іншими діагностичними послугами здійснюється їх родичами/близькими.

Зі слів працівників пансіонату, первинну медичну допомогу підопічні отримують відповідно до декларацій, укладених з сімейними лікарями, згідно з Порядком вибору лікаря, який надає первинну медичну допомогу, та форми декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.03.2018 № 503.

Працівниками проводиться належне прибирання в спальних кімнатах та приміщеннях загального користування. В житлових кімнатах чисто. Сторонні неприємні запахи відсутні. Працівниками закладу забезпечується догляд за особами похилого віку, надається допомога у годуванні, здійсненні індивідуальних санітарно-гігієнічних процедур. (фото 7, 10)

Будівля пансіонату згідно з Правилами пожежної безпеки в Україні, затвердженими наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, обладнана пожежною сигналізацією, наявні засоби пожежогасіння – вогнегасники, забезпечено їх своєчасне технічне обслуговування. (фото 5, 6, 9).

У закладі наявні журнали реєстрації інструктажів з питань пожежної безпеки та журнали обліку вогнегасників на об'єкті, проте відсутні журнали охорони праці та цивільного захисту населення.

У закладі відсутні статут/положення про пансіонат, що унеможливорює ознайомлення підопічних та їх родичів з діяльністю закладу. Водночас, наявні

«Правила внутрішнього розпорядку».

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 18 підопічними та з 3 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження персоналу, догляд, умови проживання, якість харчування від підопічних не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. Підопічні, які відносяться до маломобільних груп населення у разі оголошення сигналу «Повітряна тривога!» у регіоні, продовжують перебувати у житлових кімнатах. Зі слів працівників закладу, для забезпечення права на безпеку зазначеної категорії осіб застосовується «Правило двох стін». Проте, невиконання зазначених вимог порушує право підопічних на життя, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт) та абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності).

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

2. Під час відвідування з'ясовано, що договори утримання (догляду) укладаються не з підопічними, а з їх родичами, у той час, коли всі підопічні закладу є дієздатними особами. Водночас ФОП Батирев В.М. при укладанні договорів не вимагає довіреності на вчинення таких дій від родичів або рішень суду про призначення їх опікунами/піклувальниками. До того ж форма договору, який укладається в пансіонаті, не відповідає формі Типового договору про надання соціальних послуг, затвердженій наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847.

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України).

3. У ході відвідування закладу групою НПМ виявлено перенаселення в окремих приміщеннях, що є порушенням норми житлової площі на особу, встановленої на рівні 8-10 м², та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2- 18:2007).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

4. Пансіонат не в повній мірі пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що порушує вимоги ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

заклад не обладнано ліфтами або підйомниками;

коридори закладу не обладнані поручнями;

у санітарно-гігієнічних кімнатах пансіонату не облаштовані штанги поворотні або відкидні сидіння поруч з унітазом; (фото 13, 14).

У порушення пункту 35 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 № 772, житлові кімнати підопічних не обладнані кнопками виклику персоналу для цілодобового контакту підопічних з персоналом. Окремі санітарно-гігієнічні приміщення також повинні бути обладнані тривожною сигналізацією.

Водночас, верхня і нижня сходинка сходового маршу промарковані та контрастують у відношенні до інших сходінок сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу (фото 3, 4).

Порушення права на гідні умови перебування (статті 9, 20 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 28 Конституції України).

5. У житлових кімнатах, у яких проживає більше, ніж одна особа, відсутні ширми для забезпечення приватності під час здійснення індивідуальних гігієнічних процедур, що є порушенням пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

Порушення права на вільний розвиток своєї особистості (стаття 23 Конституції України).

6. Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

Дозвілля підопічних пансіонату є вкрай обмеженим та зводиться, переважно, до перегляду телебачення або прослуховування радіомовлення, що не відповідає вимогам пункту 4 Типового положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2020 № 772, яким передбачено, що забезпечення створення денної зайнятості підопічних (заняття творчістю, культурно-дозвіллієві заходи, працетерапія тощо) є одним з основних завдань закладу.

Порушення прав осіб похилого віку на отримання послуг стаціонарного та паліативного догляду відповідно до вимог законодавства (Закон України «Про соціальні послуги», Державний стандарт).

7. Усупереч вимогам статті 22 Закону України «Про соціальні послуги» не складаються індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду на підставі результатів комплексного визначення та оцінки індивідуальних потреб отримувача соціальної послуги, у якому мають бути зазначені заходи з надання такої послуги, відомості про необхідні ресурси, періодичність і строки виконання, відповідальних виконавців, дані щодо моніторингу результатів.

Зокрема, відсутній індивідуальний план надання соціальних послуг, що є порушенням пункту 2 розділу III та пункту 2 розділу IV Державного стандарту.

Порушення права підопічних на ефективні засоби юридичного захисту (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 40 і 57 Конституції України).

8. У закладі відсутні стенди з інформацією про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, безоплатної правової допомоги, Національної поліції тощо). Також відсутня інформація про надавача послуг, правила внутрішнього розпорядку та ін. (фото 2).

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 49 Конституції України, статті 32, 34 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»).

9. У закладі відсутні приміщення ізолятора, з метою попередження поширення інфекційних захворювань, що порушує вимоги статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб».

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

ФОП Батирєву Валентину Миколайовичу, що здійснює господарську діяльність у пансіонаті приватної форми власності «Затишний дім») забезпечити:

приведення діяльності пансіонату у відповідність до положень Закону України «Про соціальні послуги», Державного стандарту, критеріїв діяльності та вимог чинного законодавства;

приведення Договору, який укладається у пансіонаті, до затвердженої наказом Міністерства соціальної політики України від 23.12.2020 № 847 форми Типового договору про надання соціальних послуг;

реалізацію права підопічних на свободу пересування;

дотримуватися безпекових заходів для маломобільних груп підопічних під час оголошення сигналу «Повітряна тривога!»;

дотримання вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»;

складення індивідуальних планів надання соціальної послуги підопічним;

дотримання права підопічних на приватність, зокрема оснастити всі житлові кімнати, у яких проживає більше, ніж одна особа, ширмами;

організувати денну зайнятість підопічних з урахуванням стану здоров'я та їх бажання;

виділення приміщення для ізоляції новоприбулих осіб, з метою попередження поширення інфекційних захворювань на території закладу, що порушує вимоги статті 21 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»;

дотримання норм житлової площі на особу відповідно до вимог ДБН В.2.2-18:2007;

розміщення у доступному місці стенду з інформацією про права підопічних, а також номери телефонів гарячих ліній.

Додатки: фотоматеріали до звіту на 7 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
представник Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини у Харківській області

Оксана ЧЕРВЯКОВА

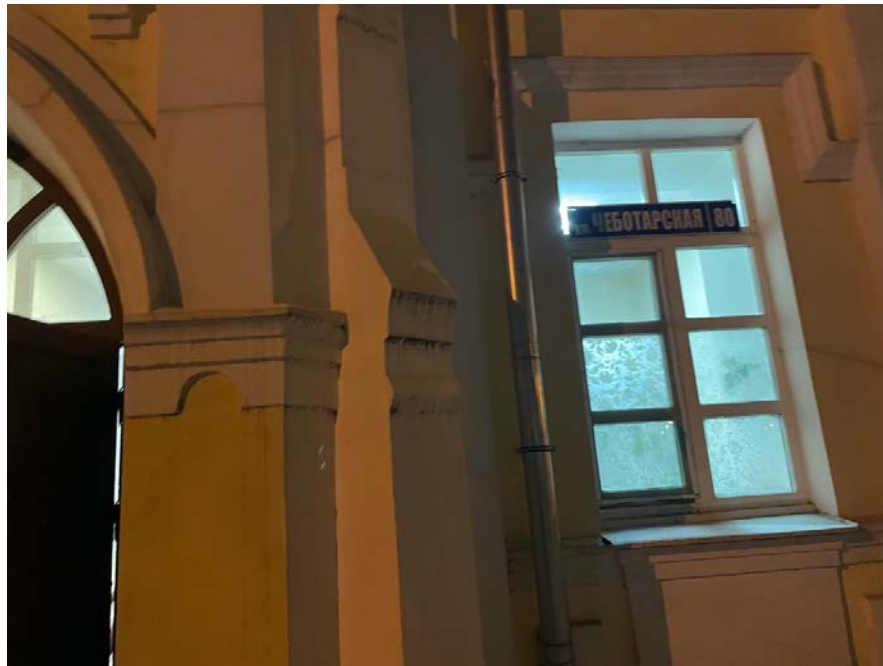
Фотознімки отримані за результатами відвідування

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото 12

Φoto 13

Φoto 14